

**Hildegard
Niemann**

Jóllehet papagájaink képesek problémamentesen beilleszkedni a mi szociális környezetünkbe, azonban az erkölcs „fogalma” számukra ismeretlen. Óvakodjunk tehát attól, hogy papagájaink viselkedését jónak vagy rossznak, helyesnek vagy helytelennek értékeljük. Az ilyen „címkék” ugyanis nagyon gyorsan komoly problémákhoz vezetnek.

„Rossz modorú papagájok”?

Mit tegyünk, ha az elvárt viselkedés nem valósul meg?

Ember és Papagáj

Az együttélés két ennyire eltérő fajnak akkor megy jól, ha a madártartó az állatot nem ostromozza erőszakosan a viselkedésére irányuló elvárásaival, pl.: az intelligens Timneh Jákó totál túl van terhelve.

Nemrég telefonhívást kaptam egy ingerült papagájtartó hölgytől, aki egy hím Jákó papagájt rossz tartási körülmények közül mentett meg, ám a madár új gazdája otthonát szétszedte, a férjét megtámadta, és a megmentőjével szemben is durván viselkedett. A hölgy mélységesen csalódott a papagáj viselkedésében, elege lett a helyzetből és mindemellett meglehetősen haragudott, mivel a madár nyilvánvalóan nem volt hálás azért, hogy megmentette.

Mikor az ember először konfrontálódik a papagájtartók részéről elvárt és meg nem valósult viselkedéssel, kissé bosszússá válik és felteszi magának a kérdést, hogyan történhetett mindez? Az idő előrehaladtával aztán kiderül, hogy az ilyen konfliktusok egyáltalán nem ritkák. Túlnyomórészt az interneten keringő, félrevezető információk vannak rossz hatással a papagájtulajdonosokra, amelyek azt állítják, hogy a papagájok ugyanolyan érzelmvilággal rendelkeznek, mint mi emberek. Így azután nem meglepő, hogy az egyéni értékítéletet valamint erkölcsi megítélést átruházzák a madárra is. Következésképp ebből kiindulva a

madártulajdonos elvárja, hogy a madár tudja, miképp viselkedjen nála. A hiányos ismeretek és helytelen magatartás következménye aztán a konfrontáció, csalódás, lemondás. Mindenek előtt a fejünkben kell megpróbálnunk rendet tenni és a papagájainkat annak látni, amik valójában.

A kis és nagypapagájok meglehetősen különböző szociális összeköttetésben élnek. A paletta széles, a magányosan élőktől, mint amilyen a kakapo (*Strigops habroptilus*) a kolóniában költő sziklapapagájokig (*Cyanoliseus patagonus*), amelyek ezrei költenek Patagónia partjainál. A legtöbb papagájfaj párban, családi kötelékben vagy kisebb csoportokban él, néhányuk pedig a költési időszakot leszámítva rendszerint nagyobb csapatokat alkot. E szociális életközösségek egyikét sem jellemzi a szabad természetben az a szigorú szociális hierarchia, amelyet egyes főemlősök és a bálnák, valamint a farkasok illetve az elefántok esetében ismerünk.

Mégis tudjuk, hogy olykor a papagájokat előszeretettel nevezik

„tollas főemlősöknek”. Nagy valószínűséggel rendelkeznek azzal az intelligenciával, amellyel bizonyos szociális helyzeteket képesek megérteni és valószínűleg alkalmasak ezekbe beilleszkedni. Ugyanakkor gyakran nehezükre esik megérteni az elutasítást vagy a tiltást. A „nem” szócska az Ön madara számára végső soron csupán egy hang, amit Ön kiad magából. A szavak értelmét az állatnak előbb meg kell értenie, majd ezt követően lehet beilleszteni a mindennapjaiba.

A szabad természetben egy felnőtt papagáj számára csupán az élet diktál tiltásokat és minden madárnak magának kell eldöntenie, hogy bizonyos cselekvést végrehajt vagy sem. A tiszta „Try- and Error” viselkedés, azaz a *próbálkozás és tévedés* stratégiája a szabad természetben élő és prédaállatnak számító papagáj esetében igen kockázatos, mivel minden egyes hiba törvényszerűen egyben az utolsó is lehet. A háztartásainkban élő papagájoknak először meg kell tanulniuk mit szabad és mely cselekedetek nem engedélyezettek. A „nem” szó tehát először jelentést

kell, hogy nyerjen, amit az állat képes is megérteni. Nagyon nehéz a helyzet azonban, ha nincs koncepciónk a „nem”-re. Papagájtartóként először mindig tisztázza magában, miszerint a madara vélhetően még egyáltalán nem érti, hogy Ön mire gondol. A legtöbb papagáj hamar felfogja és megfelelő alternatíva esetén hagyja is magát eltéríteni a gazdi számára nem kívánatos viselkedéstől.

Egy egyszerű példa: Szenegáli papagájunk, Jacob szívesen beköltözne a mikrohullámú sütőbe, amit természetesen nem tehet meg, és amikor egy óvatlan pillanatban ismét megkísérli kinyitni az ajtaját, hátulról érkezik egy rövid „nem”. Erre felfigyel, ártatlanságot mímel, majd eltotyog a másik irányba. Ez a reakció korábban számtalan hasonló szituációban megtörtént, amikor is Jacob először egy „nem”-et hallott, majd ezután azonnal el lett terelve a figyelme. Soha nem lett megrendszabályozva vagy megbüntetve, de gyorsan felfogta, hogy a mikrohullámú sütő ajtaja nem játékszer és ő ott semmit nem hagyott el (persze próbálkozni olykor lehet ☺) Az Ön számára is legyen tehát világos, hogy papagájának először is meg kell értenie a „nem” szó jelentését, amellyel ebben a megfogalmazásban aligha találkozik a szabad természetben, éppen ezért kimondhatatlanul nehéz megértenie, hogy Ön egyáltalán miről is beszél neki.

Hála: Nekem személy szerint nagy problémát jelent, hogy az állatok viselkedését „hálaként” jellemezzem. Az állatok nem az emberi felfogás szerint „hálásak”, mivel ők a pillanatnak élnek. Azonban számos állatnak van „fogalma” a múlttól és „képzete” a jövőt illetően, ám ez nem azt jelenti, hogy az a papagáj, amely rossz tartási körülményekből egy jobba

Ez a kékhomlokú amazon csapat kihasználja a lehetőséget, hogy a lépcsőházban bolondozzon, az itt rájuk leselkedő veszélyekkel mit sem törődnek ezek a vállalkozó szellemű tollasok. A kérdés a madártulajdonoshoz szól....

kerül, ezzel egyidejűleg „hálát” mutat. A hála fogalmára számos definíció létezik, a Wikipédiában ez olvasható: „A hála egy anyagi vagy szellemi támogatás iránti elismerő érzés vagy magatartás, amit valaki megkap, vagy meg fog kapni.” Hogy képesek legyenek a hálára, az ilyen papagájoknak először párhuzamot kellene vonniuk a korábbi rossz és a jelenlegi jó tartási körülmények között, majd ezt összekötni az új gazdi személyével. Képzelve magát egyszer egy ilyen papagáj helyébe: Mindeddig koszosan élt, rossz esélyeket kapott, érzelmileg elhanyagolva, betegen, állandó fájdalommal, zéró társas kapcsolattal (vagy ha mégis volt benne része, az is csak félelemmel párosult). Ezután erőszakkal kivesszik a kalitkából (ja, hogy ez lenne a mentés, nos, erről Ön mit sem tud!) majd egy ismeretlen helyre kerül, jobban táplálják és gondozzák. Még elviszik az állatorvoshoz is, aki vért vesz, majd ismét visszakerül új helyére. Lassanként jobban érzi magát és elkezd felderíteni új környezetét. Fogalma sincs és amúgy is mindegy lenne, hogy az a személy, aki ezt az egészet elintézte,

Beköltözni a mikrohullámú sütőbe? A határozott kis szenegáli papagájnak kézenfekvő elgondolás.

az Ön jótevője, ugyanis nem látja az összefüggéseket és nem is képes arra, hogy ezeket összekapcsolja. Úgy veszi a dolgokat, ahogy azok jönnek, a legjobbat hozza ki belőle és ez pontosan így jó!!!!

Egy papagájtartó egyszer azt mondta nekem: „Ha én a madaramat nagyon szeretem, minden jó lesz!” Sajnálom, de a papagáj EZT NEM TUDJA, az ilyen

A papagájok szívesen csinálnak hülyeséget.

Soha ne becsülje alá papagája felfedező képességét és ötletgazdagságát.

Tolltépő papagájok

Számos madár, amely „szomorú” múlttal rendelkezik soha többé nem hagy fel teljesen a tolltépéssel.

Rossz körülmények

közül átvállalni egy papagájt nagy kihívást jelent a madártartó számára.

Ebben a szituációban emberi érzelmi reakciókat, mint pl.: hála, nem szabad elvárni, mivel a papagájok másképp élik meg az érzelmi életüket, mint mi emberek.

érzelmek teljességgel túlterhelik és a tulajdonos csalódása elkerülhetetlen. Aki papagájokat gondoz, de mindenekelőtt ilyen madarakat ment, tegye önzetlenül, ugyanis akkor fogja a legnagyobb „hasznát” látni! Röviden be szeretném mutatni egy 14 éves Jákó papagáj „Hope” esetét, akinek mindkét szárnya eltörött, a lábacskaí görbék, nagyon gyengék és egész teste ferde. A hasát megtépte és a lábaival alig tud megragadni valamit. Hope-ot állatvédők mentették meg és mi befogadtuk a családukba. Többé soha nem fog tudni repülni (bár szívesen szökken) és különleges gondozást igényel. Hope minden csak nem hálás! Vidáman éli a napjait egymás után, közli, hogy mit akar és teszi a maga kis dolgát. Mindenki varázslatosnak találja és már most egy kis manipulátor. Nagyon kedveljük Őt, de nem várjuk el viszonzásként tőle, hogy Ő is ugyanúgy kedveljen minket (jóllehet természetesen örülnénk, ha ez bekövetkezne). Túl nagy elvárásokkal nagyon túlterhelnék őt, ám mi azt szeretnénk, ha úgy állat akkor közelít a gazdája felé, ha maga is készen áll erre és ez a döntés az állatot illeti, nem pedig az embert. Aki képtelen várni, aki a saját érzéseivel túlterheli az állatot, és mint „szociális partnerét” bántalmazza, annak a modern

papagájtartásban semmi keresnivalója nincs!!!!

Amikor először olvastam a „helytelen viselkedés korrigálásáról” eleinte nem tudtam ezzel mit kezdeni. Rákerestem a Wikipédiában és a következőket találtam: „Az emberi tévedések a rendszer mélyében rejlő hibák megnyilvánulásai. Ahhoz, hogy a kudarc (fogalmát) meg tudjuk magyarázni, nem csak azután kell kutatnunk, hogy az adott helyzetben az emberi döntések/megítélések és cselekedetek miért tűnnek ésszerűnek. Az emberi tévedések párja a technikai hiányosság.” Aha! A rendszer mélyén rejlő hiba... Odafordulok a madaraimhoz, hogy megfigyeljem az én kis tollas rendszereimet és nem tudok hibát felfedezni. A papagájok a viselkedésükkel reagálnak a környezetük szolgáltatata ingerekre. Mindeddig soha nem jutott eszembe, hogy ezt a viselkedést helyesként vagy helytelenként illetve hibásként kategorizáljam. (Én mindeddig csupán madártulajdonos által „kívánt” illetve „nem kívánt” viselkedést ismertem.)

Egy papagáj viselkedését tekintve mi bizonyul hibás viselkedésnek? Amikor vészhelyzetben vagy szorult helyzetben tépi magát, mert fájdalmai vannak, illetve rosszul érzi

magát? Amikor agresszívvá válik, mert tartósan „nyomás alatt” van vagy, mert a hormonszintje az egekben és védi a territóriumát? Ha kiabál, mert unatkozik, illetve magányosnak érzi magát? Az ilyen jellegű viselkedés számomra korábban is és most is segélykiáltást jelent(ett), ami azt mutatja, hogy az állat nem érzi jól magát és cselekedni kell. Tulajdonosként a madaram mellé kell állnom, ugyanis nem hibás viselkedésről van szó, hanem világosan a tudtomra adja, hogy valami egyáltalán nincs rendben. Tehát korrigálnom kell a madártartást és nagy valószínűséggel a saját viselkedésemet is, de semmiképp sem a madaramét. Innen nézve viszont ki gondolta volna, hogy ismét a Wikipédiánál kötök ki!?

Valószínűleg ön is ismeri a következő kijelentéseket: a papagájom mérges, alattomos, bizalmatlan és így tovább... az állatok ilyen jellegű morális megítélése azt feltételezi, hogy ezek az állatok ugyanazzal az értékrenddel viszonyulnak a környezetükhöz, mint mi emberek. Magam kétkedem abban, hogy a papagájok így tennének. Még nem találkoztam olyan papagájjal, amelyik gazdáját „jónak” vagy „mérgesnek” kategorizálta volna. Ez a morális értékítélet kizárólag az emberre jellemző és ő az, aki kivetíti ezt a gondozásában élő állatra. Az alattomoság feltételezi, hogy a szembenállót bizonytalanságban hagyjuk valós mozgatórugóinkról, hogy ezáltal előnyre tegyünk szert. Mai szóhasználatnál élve „aljasnak”, azt az egyént nevezzük, aki szándékosan cselekszik valami kellemetlent vagy bosszantót és gonosznak, ha dühös vagy morális értelemben véve alávaló. Egyetlen itt felsorolt leírás sem tűnik úgy számomra, hogy az igaznak bizonyulna a háziállatainkra és méltánytalannak, de mindenek előtt

alaptalannak érzem, hogy ezt egy madárról feltételezzem, akit én hoztam be a saját életembe. Amit ez az állat tesz az én gondozásomban, azt okkal fogja megtenni, és ha ez a viselkedés nem egyeztethető össze a mindennapjainkkal, akkor segítenünk kell számára alternatívát találni. Ilyen egyszerű ez.

Bűntudat: Ha madártartókkal beszélgetek, gyakran hallok olyan mondatokat, mint pl.: „Tudom, igen ez a kalitka túl kicsi.” A papagájtartók nagyon gyorsan bűntudatot generálnak magukban, mikor felmerül egy probléma, de függetlenül attól, hogy mennyire jó és optimális a tartás, emocionális értelemben véve is megbetegedhet bármelyik papagáj. Ez éppúgy vonatkoztatható az emberre is és egyikünknek sincs problémája azzal, ha egy barát vagy családtag depresszióssá válik, főbiája van vagy „burnout” (kiegés) szindrómában szenved. Ezeknek az embereknek segítséget nyújtunk, támogatjuk őket és megteszünk értük minden tőlünk telhetőt. Ezzel szemben a papagájokat illetően először mindig magunkban, mint madártartókban keressük a hibát. Abban hiszünk, hogy az állat szenved, mert a mi háztartásunkban él, azonban a legtöbb papagáj tenyésztésből származik és soha nem látta/ismerte a szabad természetet, így tehát a veszteségérzés kizárható.

Időközben számos madártartó továbbképző programokon vesz részt és gyűjt információkat, tréningezik és játszik a madarával,

továbbá az állat életterét amilyen gyakran csak tudja, alakítja, gazdagítja. Természetesen vannak napok, amikor a madár csak rövid időre jön oda hozzánk; azonban mindez megtörténik a partnerünkkel, gyerekeinkkel vagy barátainkkal kapcsolatban is és mégsem omlik össze az egész világ. Szögezzük le: Sok madártartó olyan magasra teszi a mércét a saját madártartására vonatkozóan, hogy aztán már maga sem tud annak megfelelni. Túlterheli saját magát, hagyja, hogy a környezete (beleértve a médiát és a politikát) nyomást gyakoroljon rá és ez alatt az érzelmi teher alatt végül összeroppan. A madár ekkor menhelyre kerül mondván „jobb lesz neki ott”.

Nagyon gyakran látogatok olyan házakhoz ahol egyedül vagy párban tartanak madarakat, vagy madárcsapatot, akiknek gazdája között akad szingli, párkapcsolatban illetve nagycsaládban élő is. Némelyik madártartó krónikus betegségben szenved, mások egész nap dolgoznak, megint mások pedig naphosszat otthon vannak. Az élet sokrétű és általában a háztartásinkban élő papagájaink igen jól együtt élnek velünk. Örömmel leljük bennük, élvezzük a társaságukat és igen, olykor elkényeztetjük őket simogatással, miegyébbel.

Végezetül szeretném Önöknek elmesélni egyik utolsó

látogatásomat egy Jákó papagáj párnál, ahol a madártartás kiváló, az állatoknak odafigyelésben és élményekben gazdag élete van. A tojónak korábban volt egy fájdalmas tapasztalata és azóta tépi magát. A madár gazdájához barátok érkeztek látogatóba és bírálták az állat tollzatának állapotát. A madártulajdonos higgadt maradt, mert Ő tudja: Csak mert egy kívülálló számára első pillantásra nem úgy tűnik, attól még a madár jól van! Térjünk tehát vissza egy egészséges önértékeléshez és ne hagyjuk magunkat nyomás alá helyezni, bírálni!!!

Bernie darabol

A madártulajdonos élvezi a játékot madarával.

Hildegard Niemann viselkedés specialista

Internet: www.papageien-training.de

Fordította: Bordás Kriszta

Forrás: WP- Magazin (Európa legnagyobb, madártartókhöz szóló magazinja)